

VIRKSOMHETSPLAN

2022- 2023

Virksomhetsplanen er et supplement til årsplan folderen. Den inneholder utfyllende lesing vedrørende barnehagens satsningsområder og krav rammeplanen (2017) stiller til hva en slik plan skal inneholde.

Innholdsfortegnelse:

- Logo, slagord og verdier
Innledning s. 3

- Satsningsområde «Livsmestring og helse» s. 4- 5
- Satsningsområde «Naturen som vår lekeplass» s. 6
  - Barns lek s. 7- 11
  - Inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole s. 12- 13
  - Oppdragelse, danning, folkeskikk og barns rett til medvirkning s. 14- 15
  - Mitt valg s. 16
  - La meg få klare det selv! s. 17

- «Toddlerne» s. 18- 20

- 3- 4 års alderen s. 21- 22

- Førskolegruppa s. 23

- Krødsherad- Trafikksikker kommune s. 24

- Fagområdene i rammeplanen s. 25

- Kap. VIII i Barnehageloven: Psykososialt barnehagemiljø s. 26

- Råd og utvalg i Krøderen barnehage 2022/ 2023 s. 27

LOGO, SLAGORD OG VERDIER INNLEDNING

Krøderen barnehage er en kommunal barnehage som dette barnehageåret tar i bruk tre avdelinger. Totalt 39 barn høsten 2022.

Logoen til Krøderen barnehage skal være vårt kjennemerke. Den består av fire sirkler farget med avdelingenes farger; oransje, grønn, gul og blå.

Den oransje sirkelen står for barns lek. Leiken skal ha en fremtredende plass i barns liv og den skal være en naturlig del av deres hverdag her. Den grønne sirkelen står for det enkle friluftsliv og naturen som vår lekeplass. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider og i all slags vær. Barnehagen skal legge til rette for at barna får oppleve naturen som arena for lek og læring. Den gule og blå sirkelen står for uteaktiviteter på henholdsvis sommer og vinter.

Slagordet vårt er «Den beste starten». Vi skal hele tiden jobbe for at barna skal få den beste starten her i Krøderen barnehage. De skal bli sett og akseptert for akkurat den de er. Det gjør vi voksne ved å se og bry oss om hvert enkelt barn. Personalet må dele av sin kunnskap, utvise engasjement og oppfinnsomhet, og være gode forbilder.

Krødsherad kommunes visjon «**Vertskap i verdensklasse**» setter fokus på en grunnholdning til andre mennesker, turister, besøkende osv. Barnehagen har jobbet med å fylle visjonen med innhold. Vi har definert vår vertskapsrolle ovenfor barn, foreldre/ foresatte, kollegaer og andre samarbeidspartnere.

Visjonen tuftes på grunnverdiene imøtekommenhet, raushet og inkludering og nytenkning.

Satsningsområdene våre dette barnehageåret er «Livsmestring og helse» og «Naturen som vår lekeplass». Livsmestring og helse er en del av barnehagens verdigrunnlag som skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.

Livsmestring, eller selve livet, handler om glede og nytelse men også om å møte vanskelige situasjoner. Personalet må først og fremst sørge for at alle barn føler seg trygge og inkludert i fellesskapet. Med det som utgangspunkt skal barn også få mulighet til å prøve ut sider ved samspill, lek og vennskap, der de kan høste erfaringer som hjelper dem å forstå og håndtere utfordringer de møter. Forskning viser at naturlek gir bedre evne til konsentrasjon, bedre sosial samhandling og inkludering. I naturen er det mindre krangling og mer glede.

Vi opplever at våre satsningsområder passer sammen som hånd i hanske- «Livsmestring og helse» og «Naturen som vår lekeplass». Videre i Virksomhetsplanen kan du lese mer utfyllende om disse temaene og hvordan vårt fokus på barns lek, trygge barnehagemiljøer, danning og barns rett til medvirkning støtter opp om dette.

Mvh Ingunn Svartås, styrer i Krøderen barnehage

SATSNINGSOMRÅDE

Livsmestring og helse i barnehagen

Livsmestring har fått sin plass i verdigrunnlaget i rammeplanen for barnehagen, der knyttes livsmestringsbegrepet til et godt liv med god fysisk og psykisk helse (Utdanningsdirektoratet, 2017). Barns livsmestring består av mange ulike faktorer og skjer på mange ulike plan. Det finnes ingen enkel oppskrift. Alle barn må behandles individuelt og ut fra personlighet og egenskaper. Men først og fremst skal livet LEVES og ikke mestres. Derfor må vi være varsomme med å definere om barn mestrer livet eller hva de vil ha behov for å mestre senere i livet. Positive erfaringer med omsorgsfulle og tilstedeværende ansatte fremmer barns trivsel og livsglede i barnehagehverdagen. Det er stor sannsynlighet for at positive erfaringer i barneårene kan utgjøre en forskjell for barnet senere i livet. Barna må kjenne på kroppen at de er GODE NOK, selv om de ikke mestrer alt de prøver.

Selv om det har blitt større åpenhet rundt psykisk helse, så er det kun 1 av 3 som opplever at det er like lett å snakke om sin egen psykiske helse som sin fysiske helse. Noe av dette handler om hvor lite vi som samfunn aksepterer og normaliserer helt normale følelser som skam, sorg, skyld, sinne og frykt. Når følelsene ikke får komme til uttrykk, dekkes de over av andre følelser som gjerne er mer skadelige. Å være åpen om følelsene våre og akseptere en større del av følelsesregisteret vårt er derfor både helsefremmende og viktig for å bygge god og sunn psykisk helse.

Følelsene våre påvirker adferden vår på ulike måter. En viktig funksjon følelser har er å sette i gang handlinger. Sinne kan f.eks hjelpe oss til å forsvare oss når vi blir provosert, mens frykt kan hjelpe oss til å komme oss unna ting som er farlig

Det kan være utfordrende å håndtere barnas følelser. En typisk feil vi voksne kan gjøre er at vi prøver å finne en løsning, eller vi underkjenner disse følelsene for å ta bort ubehaget deres. Dette kan dessverre sende signaler til barna om at det ikke er greit å føle som de gjør, og de kan oppfatte at vi ikke forstår. Vi voksne kan, naturlig nok, ikke alltid få med oss alt som skjer i lek og samspill. Derfor blir det viktig å utforske barnas følelsesmessige uttrykk og ta seg tid til å være nysgjerrig på hva som kan ligge bak. Det som er viktig i første omgang er å bekrefte reaksjonen og de følelsene barnet uttrykker.

Deretter er det viktig å møte det emosjonelle behovet for trøst, trygghet, anerkjennelse ..... Og legge til rette og hjelpe barnet til å sette grenser for seg selv.

Ti ting du kan si i stedet for «ikke gråt mer»:

1. Det er helt greit å være lei seg.
2. Dette var vondt for deg.
3. Jeg er her for deg.
4. Fortell meg hva som skjedde.
5. Jeg forstår.
6. Jeg lytter.
7. Det var skikkelig skummelt/ trist etc.

8. Jeg skal hjelpe deg å finne ut av det.
9. Det føles ikke rettferdig.
10. Jeg forstår at du trenger litt tid/ rom for deg selv. Jeg er her for deg, og jeg holder meg i nærheten så du kan finne meg når du er klar (de eldste barna).

Vi må avpasse vårt følelsesmessige uttrykk i kommunikasjon og samspill med barnets uttrykk, uten å kopiere barnets følelser. F.eks hvis barnet er sint eller redd, så er det viktig at voksne ikke overtar barnets sinne eller frykt, men fremstår som rolig og trygg.

Skal vi forstå ulike menneskelige reaksjoner, er det viktig å ha et innblikk i hvordan hjernen fungerer. Vi er født med et visst antall hjerneceller, kalt nevroner. Så lenge vi lever vil nevronene danne forbindelse til andre nevroner. Disse danner grunnlaget for ulike funksjoner som språk, motorikk og følelser. Hjernen vår er bruksavhengig akkurat som musklene i kroppen også er. Hjernen utvikles nedenfra og opp. For at hjernen skal fungere som en helhet, er det viktig at den har en god oppbygging og gode forbindelser mellom de ulike delene. Man kan sammenlikne det med å bygge et tårn. For at tårnet skal stå stødig, må grunnmuren være sterk og stabil.

Vi som jobber i barnehagen må ha en grunnleggende tro på at barn ønsker å få det til. Hvis de ikke lykkes, har det kommet noe i veien. Siden vi ikke alltid vet hva barna har opplevd før de begynner i barnehagen, har vi en detektivjobb med å prøve å finne ut hva som er behovet bak atferden de viser.

Hvordan knytte sammen livsmestring og helse med hvordan vi jobber i Krøderen barnehage?

- **Naturen som vår lekeplass** bidrar til å styrke vår fysiske helse som igjen er viktig for vår psykiske helse. Den psykiske helsen påvirkes også av å «bare» være i naturen og sanse den. Forskning viser at unger som leiker i naturen har bedre helse, motorikk, søvn og kondisjon. De har også mindre stresshormoner.

- **Inkluderende lek- og læringsmiljø** betyr å fremme trygge miljøer og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser. De som opplever å ha venner og et fellesskap er bedre rustet til å takle store omveltninger i livet.

- I **lek** lærer barna å samhandle med andre barn, være i sosiale samspill og navigere i disse. Lek er barnas mest naturlige måte å kommunisere på. Barn leker ofte ting de har opplevd, og som er av betydning. Det er en måte å sortere følelser og inntrykk på. Barns lek endrer seg i takt med barnets utvikling. Vi kan også si at hjernens utvikling speiles i hvordan barns lek utspiller seg på de ulike utviklingsstadiene.

- **Mitt valg** opplæring når det gjelder sosial kompetanse og utvikling av gode og trygge miljøer.

- **La meg få klare deg selv!** er et viktig bidrar for å jobbe med livsmestring og helse i barnehagen. Gi barna følelsen av mestring og klare ting som man ikke har klart tidligere er utrolig viktig- gir en følelse av selvstendighet og uavhengighet.

Vårt mål er at barna skal få være den de er, med sin egenart og føle seg GODE NOK!

SATSNINGSOMRÅDE

Naturen som vår lekeplass

I Krøderen barnehage har vi umiddelbar nærhet til flotte naturområder. Mulighetene er mange, og nærheten gjør det enklere å ta i bruk naturen som lekeplass. Med et aldersspenn fra 0 til 6 år, stiller de tre avdelingen med ulike forutsetninger for hvordan naturen tas i bruk som lekeplass. Vi er opptatt av en gradvis og naturlig progresjon, der barna får gode opplevelser og erfaringer med det enkle friluftslivet, som Krøderen barnehage er tuftet på.

Naturen byr på noe annet enn i barnehagen og gir barna spennende og varierte muligheter for utvikling. Det er en naturlig arena for lek, opplevelser og læring. Her får fantasien og kreativiteten blomstre, og rolleleiken kan vare lenge. Med lite leker må barna bruke fantasi og naturmaterialer i stedet. Naturelementene innbyr til problemløsning og et mangfold av bruksområder som man ikke finner på en opparbeidet lekeplass. Her blir det aldri kjedelig. Gjennom utprøving og oppdagelse lærer barna å vurdere risiko, og muligheten for å oppleve mestring er stor. Å kjenne mestring har stor betydning for barns selvoppfatning. Det er også et stort rom for utforskning og nye impulser. Her er det alltid aktivitet og noe nytt som skjer – det kravler og kryper av smådyr, fugler som kvittrer og planter som endrer seg etter årstidene. Dette stimulerer til nysgjerrighet og driver barnet i søken etter naturopplevelser og svar.

I naturen stimuleres alle sanser, og barna får mange førstehåndserfaringer. Gjennom disse, opplever og lærer barna om verden. I denne sammenheng er også naturen en utmerket arena for språkutvikling og begrepslæring. Barna får konkrete erfaringer med innholdet i forskjellige begreper og vi kan snakke om hva vi ser og hører, hvem som bor i skogen og om naturfenomener. Turer og leik i naturen er også helsefremmende. Den byr på mange og allsidige muligheter for fysisk aktivitet, som igjen stimulerer den motoriske utviklingen.

Forskning (barn, unge og natur) viser at barn leiker bedre i natur enn i andre lekemiljøer. De utvikles bedre gjennom leik sammen med andre barn. Forskningen viser også at barn som leiker i naturen har bedre helse, motorikk, søvn og kondisjon. De har også mindre stresshormoner. Naturleik gir bedre evne til konsentrasjon, bedre sosial samhandling og inkludering. I naturen er det mindre krangling og mer glede.

På skogsturer finner vi roen, kommer nærmere hverandre og setter våre egne rutiner. Vi har tiden til å utforske naturen og alle situasjoner som skjer her og nå. Vi har erfart at det er færre konflikter, da barna har større tumleplass og mer armslag. Naturen har rett og slett en positiv innvirkning på både barn og voksne og innbyr til næringsrike opplevelser som er med på å ruste barna for livet. Og skulle barna trenge en hvil, er det bare å henge opp hengekøylene mellom furuene og slappe av for en stund, kanskje med en god bok.

Barns lek:

I barnehageloven står det følgende jmf. §2 Barnehagens innhold

«Barnehagen skal gi barnet muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter».

Fra rammeplanen kap. 2.2 Lek

«Leken skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen. Leken har egenverdi og er en viktig

side ved barnekulturen. Leken er et allment menneskelig fenomen der barn har høy kompetanse og engasjement. Den er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom».

«Leken har ikke bare en men flere uttrykksformer, og kan føre til både forståelse og vennskap uavhengig av alder, språklig og kulturell ulikhet. Barn lærer og utvikler en sammensatt kompetanse gjennom leken. For eksempel ved å «late som om» - går barna inn i en egen forestillingsverden, der de tar andres perspektiver og gir følelser og tanker form. Via samtale og utforskning om verden og fenomener skaffer de seg kunnskap og innsikt på mange områder. Lek med den fysiske verden inne og ute innebærer utforskning bearbeiding av inntrykk»

Barnehageloven og rammeplanen (som er en forskrift til barnehageloven) understreker viktigheten av barns lek. Det handler både om lekens egenverdi og om leken som læringsarena. Det er viktig å få en felles forståelse for at lek er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom.

Definisjon av to sentrale begreper:

Med **lekens egenverdi** menes at leken er en stor del av det å være barn. Et barn i lek har ingen spesielle formål med leken enn at det er morsomt. Leken er indremotivert og drevet av barnet selv. I leken er det barnet som bestemmer hvilken vinkling den tar, og leken blir mer og mer kompleks jo eldre barnet blir og jo mer det leker. Leken kan lekes alene eller sammen med andre, og den spiller en veldig viktig rolle i barnets utvikling.

Med **leken som læringsarena** menes at gjennom leken stimuleres mange sider ved barnets utvikling. Språket styrkes gjennom samhandling, motorikken blir stimulert, barnets tankegang blir utfordret gjennom å fantasere, og barnet lærer seg mange sosiale spilleregler i relasjoner med andre barn. For de yngste barna er leken «enkel», men viktig. Når det

starter på skolen er det ofte mange deltakere i en og samme lek og kjennetegnene er som oftest lange handlingsrekkefølger. Det er viktig at personalet kjenner til de ulike fasene ut i fra barnas alder, og legger til rette for denne type lek og har en forståelse for viktigheten av den.

Deltakelse i lek gir barn erfaringer. Fordi lek stimulerer til videre aktivitet og utforskning, kan den føre til utvikling, sosialisering og ikke minst læring. Lek blir ofte omtalt som

en typisk væremåte fordi den er dominerende i førskolebarnas liv. Det er stor enighet om at lek er en allsidig aktivitet, siden den skifter fort karakter og er både stimulerende og utforskende. På den måten kan leken tjene mange funksjoner for barna. Den kan for eksempel være at den innebærer problemløsende aktiviteter, den stimulerer de ulike utviklingsområdene og kan bidra til å styrke identitet og selvfølelse og gir mulighet til å etterprøve oppfatninger og verdier (Røys, 2007).

Lek kan beskrives som frivillig, den er spontan og ikke målrettet, og den er uavhengig av ytre belønning. Fordi leken er et uttrykk for barnets egne forestillinger, erfaringer og minner, skiller leken seg fra innlæring. Lek er lystbetont for barnet i samspill og samhandlingsprosesser med andre og leken er indremotivert! Leken er rett og slett en belønning i seg selv, og barnas lyst til å leke kommer innenfra og er ikke styrt av ytre krefter. Det er barnet selv som har kontroll over sin medvirkning i leken og tar selv ansvar for den. Den uformelle læringen er den viktigste i barnehagen! (Røys, 2007)

Friedrich Frøbel blir omtalt som grunnleggeren av dagens barnehagetradisjon. Frøbel bygde sin pedagogikk rundt to hovedområder og den ene er *betydningen av leken*. Leken ble regnet som barnets livsform fordi det er barnets naturlige uttrykksform og en måte å møte tingene omkring seg på. Frøbel mente at ingen lek er meningsløs, fordi forskjellige funksjoner øves opp i barnets spontane aktivitet. (Røys, 2007)

Når vi observerer barn i aktivitet, forstår du fort at leken kan ta mange ulike former. Hvis vi studerer innholdet i leken og hva barna gjør når de leker, kommer det frem ulike kategorier. De behersker mange ulike typer lek, og har derfor ett stort behov for å utfolde seg i et miljø som gir rom for variasjon. Barna bærer med seg sine erfaringer, kunnskaper, sine inntrykk og

opplevelser – og dette blir bearbeidet i leken (Aasgaard, 2013).

Ulike typer lek:

Øvelseslek: Dette er den vanligste leken frem til barnet er 3 år. Barna øver seg på ferdigheter som å gå, løpe klatre, balansere og sykle. Gleden av å mestre er en indre drivkraft. Denne type lek fremmer motorisk utvikling.

Tumle-lek/Kaos lek: Denne leken kan vi assosiere til de minste barna. Det er en motorisk lek som innebærer kroppslig bevegelse som å hoppe, løpe, snurre, sykle, skli, klatre og fange-lek. Denne type lek har viktige sosiale verdier. Et eksempel på slik lek er når et barn begynner å springa, kommer det gjerne flere og gjør akkurat det samme. Underveis i leiken finner gjerne barna opp nye varianter av bevegelse f.eks rister på hodet, later som de detter osv. Selv om dette virker kaotisk og bråkete for oss voksne så har denne leken mening for barna. Da er det viktig at de får lov til dette og at vi prøver å akseptere at det er slik denne leken fungerer. Når barna leker kaotisk skaper dette orden i deres egen oppfattelse av egen kropp og de blir kjent med seg selv i forhold til andre. Denne leken er viktig fordi den er på barnas premisser.

Parallelllek: To barn kan leke det samme, uten å være oppmerksomme på den andre parten.

Oppmerksom parallelllek: En videreføring av leken over. Barna gjør det samme, samtidig som de viser hverandre at de er oppmerksomme på den andres tilstedeværelse. Toåringen har stor glede av å leke med andre – etterhvert vil man kunne se samspill, samarbeid og deling i denne leken.

Sosial late som om lek/rollelek: Fantasien utvikler seg og toåringen er glad i denne type lek. De leker med bamser, dukker, «mamma/pappa» og kjøkken. Det er to eller flere barn i denne leken, barna viser tydelig at de har ulike roller og de utfyller hverandre og samarbeider godt om oppgavene. Her øves den empatiske evnen ved at de klarer å sette seg inn i andre roller og ta andres perspektiver. Barna lærer også å improvisere og vente på tur.

Risikolek: Barn er nysgjerrige av natur, de liker å prøve ut sine egne ferdigheter og tester grenser. Barn i alle aldre bør få varierte muligheter til å

utfolde seg fysisk, de ulike årstidene byr på forskjellige utfordringer som barna etterhvert bør få erfaringer med. Ved å bli utfordret til å balansere, løpe, hoppe, klatre, gå i ulendt terreng og fange blir de bedre kjent med deg selv og med andre. Barna søker alltid utfordringer ett hakk høyere enn de allerede klarer, de higer etter noe nytt og spennende og prøver å finne flytsonen sin. Ikke for vanskelig så det blir skummelt, og ikke for lett så det blir kjedelig.

Regellek: Når barn deltar i leker med bestemte regler, må de forstå og innrette seg etter det som gjelder som for eksempel i leken «Stiv heks». For å kunne være med i leken må barna ha oversikt over seg selv og de andre som er på det andre laget eller den som «har'n». Det er viktig å klare å samspille og jobbe med de man er på laget med. Dette styrker opplevelsen av glede ved å spille på lag.

Litteraturliste:

Røys, H. (2007). *Pedagogikk i barnehagen. Grunnbok for førskolelærere*. Damm Egmont

Aasgaard, A. (2013). *Se meg! Pedagogisk arbeid i barnehagen*. Elektronisk undervisningsforlag AS

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet.

Nettstedet: www.askergard.no

VOKSENROLLEN I LEK:

For personalet ville det blant annet handle om en bevisstgjøring omkring den voksnes rolle når barn leker. Hvordan observere, inspirere, stimulere, lære, legge til rette, oppmuntre, gripe inn, korrigere, delta eller holde avstand?

Personalet i Krøderen barnehage har fokus på at de voksne skal tilrettelegge for lek både ute og inne. Ved at utstyr og materiell er tilgjengelig vil barna uoppfordret ta dette i bruk. Vi kan også starte en lek ved å komme med gode forslag til barna, eller komme med spennende konkrete som gir næring til videre lek. Vi kan la barna øve seg på å leke på ulike arenaer både ute og inne eller vi kan ha en rolle i leken dersom vi blir invitert med.

De voksne i Krøderen barnehage jobber også med å skape gode relasjoner blant barna. Å få en venn og å være en venn er noe av det viktigste i et barns liv. Vi har ønsket at alle skal få gode erfaringer og opplevelser av å mestre samspill med andre barn i lek. Her har barnehagen bl.a. benyttet seg av små lekegrupper på tvers av alder/ på samme alder/ på tvers av avdelinger osv.

Gjennom satsingen og fokuset på lek har de voksne blitt mer bevisst på hvor viktig lek er for barn, og erfart at økt kunnskap omkring dette temaet utgjør en forskjell for barna.

Når barnet ditt svarer: «.....i dag har jeg bare lekt.....»

Da har barnet ditt.....

Vært kreativ   Hatt det gøy   Utviklet sosiale ferdigheter
Fulgt regler   Øvd fin- og grov motorikk   Samarbeidet
Øvd på å gi og ta   Knyttet vennskap og relasjoner   Vært selvstendig
Lært noe nytt   Tatt valg   Blitt bedre kjent med barn og voksne
Tilpasset seg   Utforsket   Ledd mye
Vært konsentrert   Lykkes
Kommunisert   Feilet
Vært rollemodell   Brukt fantasien   Valgt selv
Bearbeidet opplevelser   Hermet   Lært av hverandre
Blitt utfordret   Blitt bedre kjent med seg selv   Vist omsorg for andre
Tatt hensyn   Vært nysgjerrig   Lært om egne grenser
Øvd på å vente på tur   Tatt avgjørelser   Kjent mestringsfølelse
Vunnet/ Tapt   Gjort seg erfaringer   Brukt sansene
Øvd seg på å løse konflikter   Blitt inkludert   Inkludert andre
Øvd seg til voksenlivet   Bearbeidet inntrykk   Tatt initiativ
Vist empati   Gitt uttrykk for følelser   Satt grenser   Følt glede
Tatt ansvar   Følt tid og rom   Vært løsningsorientert
Avklart roller   Vært en tilrettelegger   Erfart antall, rom og form
Opplevd motgang og små tap   Bearbeidet følelser   Vist respekt
Lært om naturen   Gjort seg erfaringer med tall, bokstaver og farger
Vært i rolle og «Latet- som-om»

VÆRT ET BARN ☺☺☺

Inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole:

Barnehagene og skolene i Krødsherad deltok i 2018 og 2019 på et prosjekt som het «Inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole». Målet var å styrke barnehagers, skolars og eiers kompetanse i å fremme trygge miljøer og forebygge, avdekke og håndtere mobbing og andre krenkelser.

Vårt fokusområde ble:

«Om et barn i denne barnehagen opplever krenkelser eller mobbing, vil vi i personalet håndtere, stoppe og følge opp dette».

Rammeplanen 2017 sier bl.a følgende under kapittelet «Livsmestring og helse s. 11: *Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn i denne barnehage opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.*

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

Utdanningsdirektoratet (Udir) definerer mobbing i barnehagealder på følgende måte: *Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/ eller andre barn som krenker barns opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.*

Lek og vennskap er det viktigste for barn i barnehagealder. Forskning viser at barns opplevelse av vennskap og det å bli inkludert i lek er avgjørende for deres trivsel i barnehagen. De voksnes tilstedeværelse og engasjement i barnas lek, er derfor helt nødvendig.

Kjennetegn på mobbing mellom små barn kan være:

- Uttestenging fra lek og aktiviteter
- Erting, bli ledd av, kalt sårende ting
- Eiendeler blir ødelagt og gjemt bort
- Slåing, dytting og lugging

Mobbing foregår gjerne utenfor de voksnes rekkevidde og kan være vanskelig å oppdage. Det er derfor nødvendig at de voksne er tett på og observerer barnas samvær og lek slik at de vet hva som foregår. Voksne kan krenke barn med ord og handlinger som f.eks ved å stigmatisere og forskjellsbehandle barn. Foreldre og ansatte har en svært betydningsfull oppgave med å tilrettelegg for å fremme vennskap mellom barna.

Siden dette var et prosjekt hele oppvekst deltok på, avsluttet vi prosjektperioden med en felles planleggingsdag der det ble utarbeidet en plakat med overskriften

«Alle barn i Krødsherad skal oppleve et trygt og inkluderendelek- og læringsmiljø»

**Alle barn og unge i Krødsherad
skal oppleve et trygt og
inkluderende leke- og læringsmiljø**

- Jeg møter barn og voksne med et smil
- Jeg er tilstede for og ser hvert enkelt barn
- Jeg ønsker alltid barnets beste
- Jeg har fokus på barnets sterke sider og gode egenskaper
- Jeg er ærlig, inkluderende og tydelig overfor barn og voksne
- Jeg er en god rollemodell som er endringsvillig, inkluderende og omsorgsfull
- Jeg legger til rette for godt samarbeid med hjemmet gjennom lyttende, ærlige og positive møter
- Jeg lytter til hva barnet og foresatte forteller, og gjør noe med det
- Jeg tar tak i mobbing, utestengelse og annen krenkende atferd
- Jeg er bevisst på å gi alle en plass i fellesskapet

Oppdragelse, danning og folkeskikk Barns rett til medvirkning

Før i tiden var det viktig at barna fikk en god oppdragelse og hadde "folkeskikk". I vår tid er vi nok atskillig mer avslappet med tanke på hvilke spilleregler barna våre skal følge. Men er de gått helt ut på dato, eller har de fortsatt en funksjon?

Tidligere stod det i § 1 i Barnehageloven under formål og innhold at barnehagen skulle hjelpe til med å gi barna oppdragelse. Dette begrepet er nå erstattet med danning. Hva er så forskjellen på disse to begrepene?

Oppdragelse har til hensikt å overføre kunnskap, verdier og holdninger til neste generasjon, slik at den oppvoksende slekt tilpasser seg uten å stille kritiske spørsmål. Tidligere så man på barn som «tomme kar» som de voksne hadde i oppgave å fylle opp.

Dagens barnesyn i Norge har dreid mot at barn nå oppfattes som kompetente individer allerede fra fødselen av. Det er de selv som innhenter erfaringer som de lærer av.

Danning skal sette barna i stand til å søke kunnskap og reflektere over vedtatte sannheter, altså "tenke sjæl", som Trond Viggo sier. De skal utvikle seg gjennom dialoger med oss voksne der barnas virkelighetsoppfatning skal ha like stor verdi som de voksnes.

Dette kan være krevende for oss voksne. Vi må gi fra oss en del av definisjonsmakten. Barna skal ha lov til å bryne seg mot oss, de skal kunne stille spørsmål, være uenige og yte motstand. Det er gjennom en slik prosess, i samspill med voksne, at de dannes til gode medborgere.

Barnehageloven sier at barna har rett til **medvirkning**. FNs barnekonvensjon sier at barns meninger skal tillegges vekt. Barns medvirkning betyr ikke at de skal bestemme, men at de skal ha innflytelse på viktige sider av sitt eget liv. I barnehagen skal barna også øve seg på å leve i et demokrati der man ofte må finne løsninger som kan passe for alle.

I dannelsingsprosessen utvikles selvfølelsen. Barnet føler seg sett og ivaretatt gjennom at andre tar dem på alvor og bekrefter det de tenker og føler. Når vi i barnehagen vektlegger barnas medvirkning, styrker vi samtidig deres selvfølelse. De opplever at deres meninger og kompetanse er viktig. Slik kan barn og voksne sammen skape gode hverdager og jakte på "den gode barndom".

Folkeskikk handler om å takle dagliglivets små og store utfordringer, som det å være høflig, vise respekt, holde avtaler, samarbeide, dele med andre osv. Barn som kan de sosiale kjørereglene får en enklere hverdag. Vi ønsker i samarbeid med foreldrene å fokusere på folkeskikk etter hvert som situasjoner oppstår naturlig- det er ikke en leksjon man tar en gang for alle. Ros barnet når det gjør noe bra eller forklar tydelig hva du ønsker av barnet når det gjør noe du mener er feil. Det kan også være lurt å være i forkant og si hva du forventer, særlig hvis det skal inn i en uvant situasjon f.eks på sykebesøk, i kirken, på biblioteket mm.

Folkeskikk er noe barnet må lære, det er ikke medfødt☺.

Noen gode tips i hverdagen:

1. Å takke

I en tid med stor materiell velstand er det fortsatt viktig å kunne takke for maten og for gaver. Du kan takke for barnet de første årene, men pass på at barnet hører det. Når barnet snakker selv, kan du oppfordre det til å takke.

2. Si «HEI» og «HA DET»

Fra 3 års alder bør barnet lære å hilse og si ha det. Det bør også oppfordres til å svare når noen snakker til det. Etter hvert kan de klare å se den de snakker med i øynene.

3. Å samarbeide

Vær en tydelig voksen. Si hva du vil barnet skal gjøre, ikke bare hva du vil det skal slutte å gjøre.

4. Å vente på tur

Barn har ikke vondt av å vente litt og kjede seg. Alt trenger ikke skje på en gang.

5. Å bruke et hyggelig språk

Fra barna er ganske små, kan de lære å be om ting på en pen måte, med et høflig språk. Gir du barnet viljen sin hvis han/ hun kommanderer, sutrer og skriker, vil barnet intuitivt velge denne måten «å spørre» på også neste gang. Er det noe du har tenkt å si ja til, men tonen er lite hyggelig, så be barnet spørre på nytt, men på en mer hyggelig måte.

6. Å dele

De lekene som står fremme må alle kunne få leke med. Fra barnet er 2- 3 år kan de lære seg å dele på leker og oppmerksomhet. Noen ganger må en voksen gripe inn og bestemme at barnet skal dele. Ved å dele lærer barna å ta hensyn og forstå andres følelser.

7. Å sette grenser

Fortell barnet at det kan bestemme over seg selv og si nei. Vis konkret hvordan de kan snu seg eller gå bort. Mindre barn kan lære å unngå ubehagelige situasjoner. Dette for å bygge opp barnets selvfølelse og gi dem styrke til å stå for egne valg.

«MITT VALG»

Barnehagen legger stor vekt på at barna skal utvikle sosial kompetanse. Sosial kompetanse betyr å kunne samhandle med andre mennesker på ulike måter. Barna trenger støtte og veiledning når det gjelder å ta ulike valg for egne handlinger i samspill med andre. For å jobbe mer systematisk med dette temaet, har vi valgt å jobbe med et pedagogisk opplegg som heter «*Mitt valg*». Opplegget er støttet av Lionsklubbene i Norge, og er blitt brukt i skolene og barnehagen i mange år. For barnehagen er det utarbeidet et opplegg for de eldste barna i barnehagen slik at vi kan tenke helhet og sammenheng fra barnehage til videregående opplæring når det gjelder sosial kompetanse og utvikling av gode og trygge miljøer. I opplegget har vi med oss bamsen Teddy, som er en god hjelper. Han trenger barnas hjelp til å løse oppgaver han ikke kan klare alene, og han vil hjelpe barna og komme med gode råd i vanskelige situasjoner. Hele personalgruppa i Krøderen barnehage ble skolert i «Mitt valg» høsten 2017 med 6 timers grunnkurs, samt 3- timers oppfølgingskurs våren 2018.

Mål:

1. Hjelp barn til å utvikle positiv sosial og emosjonell kompetanse
2. Gi barnehagepersonale et konkret metodisk verktøy for å arbeide med omsorgs- og læringsmiljø i et forebyggende perspektiv
3. Legge til rette for samarbeid mellom hjem, barnehage og lokalmiljø

Tema 1:

«Vi vil ha et godt miljø»

- Aktiviteter:
1. Anne og Teddy begynner i barnehagen.
  2. Vi lærer navn.
  3. Vi er høflige.
  4. Vi leker med Teddy.

Tema 2:

«Vi arbeider sammen»

- Aktiviteter:
1. Vi hører på hverandre.
  2. Vi deler med hverandre.
  3. Vi er en gruppe.
  4. Hva gjør vi når vi blir sinte?

Tema 3:

«Vi tar beslutninger»

- Aktiviteter:
1. Vi tenker og velger.
  2. Vi tar gode beslutninger.
  3. Vi tar valg.
  4. Vi tar trygge valg.

Tema 4:

«Vi tar vare på kroppen vår»

- Aktiviteter:
1. Vi er forsiktige med ting vi finner.
  2. Vi passer på kroppen vår.
  3. Vi er forsiktige med medisiner og giftstoffer.
  4. Vi lærer om gode og vonde berøringer.

Tema 5:

«Vi tar vare på hverandre».

- Aktiviteter:
1. Vi gjør hverandre glade.
  2. Vi gir hverandre ros.
  3. Vi har en familie.
  4. Vi er som en regnbue

LA MEG FÅ KLARE DET SELV!

Høsten 2015 startet personalet i Krøderen barnehage opp med prosjektet «*La meg få klare det selv!*» *Når pedagogikk og ergonomi går hånd i hånd.* Dette var i tett samarbeid med Sigdal og Krødsherad Bedriftshelsetjeneste. Høsten 2020 får personalet oppfriskningskurs gjennom Eiker og Modum Bedriftshelsetjeneste.

I en travel hverdag er det lett å utvikle dårlige vaner. Kanskje bærer vi barna selv om de kan gå, eller kler på barna i stedet for å gi dem muligheten til å øve i å klare seg selv? Ved å sette fokus på barnas motoriske utvikling og la dem få utføre flest mulig oppgaver selv, oppstår en vinn- vinn situasjon:

Du styrker barnas utvikling og du fremmer din egen helse.

Sammen kan vi gjøre barnas og hverandres hverdag enklere. Det gjelder å finne løsninger der barns og voksnes behov kan møtes. Det betyr at voksne må ha riktig utstyr, særlig når de skal arbeide i lav høyde. For barna er det motsatt. De må ofte ha utstyr for å komme opp i høyden, for eksempel for å nå opp til knagger, klatre inn og ut av barnevogner eller opp og ned av stellebord. Da lærer de å mestre hverdagslige situasjoner, og de voksne slipper uheldige belastninger ved å løfte barna på plass.

Målet er å utvikle selvstendige individer tilpasset modenhet og utvikling, samtidig som de voksne tar vare på sin egen helse.

«TODDLERNE»

Toddlere betyr i utgangspunktet «den som stabber og går» og betegner barn i ett- og toårs alderen. Når vi snakker om småbarns pedagogikk, snakker vi først og fremst pedagogikk knyttet til god kvalitet på opplevelser i hverdagen. Det kan være legging, mat, påkledning, bleieskift og lek. Mye av læringen foregår i hverdagssituasjoner i samspill med andre barn og barn- voksen. Hvert barn trenger omsorg og stimulering tilpasset seg. Det er vår oppgave som ansvarlige voksne å være tilstede og se barnets behov. Barna må føle seg trygge for å få utbytte av en god barnehagehverdag. Derfor er en god tilvenning så viktig for denne aldersgruppen.

Toddlerkulturen handler om fellesskapet mellom ett og toåring. Fellesskapet dannes ved bruk av kroppslig bevegelse og kommunikasjon. Dette skaper relasjoner og vennskap. Over tid handler det om deling av følelser, felles forståelse og hensikt.

- Toddlerne krever tumleplass og fysiske utfordringer. De vil heller ha plass enn leker.
- Gruppeglede – felles flirekonsert – felles aktivitet f. eks slå med gaffelen i bordet. Dominoeffekt. Humor er en viktig del av toddlerstilen.
- Toddlerne imiterer hverandre – for å skape samhandling og relasjoner.
- Toddlerne rapporterer til oss gjennom det de **gjør** og lar det være opp til oss å fortolke og sette ord på handlingene deres.
- Toddlerne har mangel på retning – de har ikke et bestemt mål, men beveger seg overalt, hit og dit.
- Toddlerne har bevegelsestrang – kommer av både ytre stimuli (fristelser de ser) og som en spontan aktivitet ut fra barnet selv.
- Empatiske reaksjoner er noe som kjennetegner toddlerstilen – det følelsesmessige engasjementet er permanent tilstede. Det handler om å vise følelser ovenfor hverandre. Det kan være klemme, klappe og kysse barnet på ulike steder på kroppen.
- Barnlig dynamikk - Toddlerne har ”lopper i blodet” – de bare **må** bruke kroppene sine. De vil ikke bare se, de vil smake, ta på, gripe, stryke, klatre osv.
- Toddlerne er mer opptatt av å rive ned enn å bygge – fordi rivingen rett og slett er mer spenningsutløsende.
- Toddlerne elsker å leke med det som kan forsvinne og tas frem igjen, eks putteleker.

- Titt-tei – forsvinningsleken – der det å forsvinne og bli sett skaper spenningen. Dette handler om to ting. Det ene er å opprette kontakt med en annen og veksle mellom å se og bli sett. Det andre er at noen blir borte og kommer igjen, som kan relateres til bringing/ henting i barnehagen.
- På generelt grunnlag er det helt normalt at toddlerne biter, slår, klyper eller dytter. Dette er fordi det er deres naturlige måte å utforske verden på. Når de f.eks tar en leke er det akkurat sånn barnet utforsker. Når det gjør dette mot andre barn er det ikke fordi de er slemme. De gjør det som er naturlig for dem og klarer ikke forstå at det gjør vondt for den andre personen. Selv om det er normalt å slå, betyr ikke det at man ikke skal irettesette barnet. Det er de voksnes oppgave å lære barnet hva som er ok oppførsel og hva som ikke er akseptabelt og hvorfor.
- Det er viktig at voksne er i nærheten når de leker, slik at de er trygge, men den voksne skal ikke blande seg for mye. Da kan leken bli forstyrret.
- Toddlerne liker gjentakelser. Det kjente og forutsigbare er både trygt og morsomt.
- Toddlerne kultiverer leken ved å vise hvordan de gjør det. De studerer hverandre nøye og gjør tilnærmet det samme alle sammen. De skjønner det uten at noen har lært dem det. Samtidig gjør de ikke akkurat det samme for da blir det for kjedelig. Mange har sin personlige vri, og slik utvikles leken seg med stadig nye varianter. Det er fascinerende å se hvordan de små har kontroll på sin egen kropp i forhold til hvor de andre jevnaldringene befinner seg i rommet. Selvfølgelig hender det at noen faller, men da blir det ofte en ny ingrediens i leken som de andre tar etter. Og denne enkle strukturen eller lekerutinen kan de fleste være med på. Et bord eller en sofa, en pappeske, rutsjebaner eller andre store ting som kan fungere som en magnet, er med på å strukturere leken. Slik toddlerkultur forutsetter at de får lov til å utvikle leken på sine premisser. For barna er det en meningsfull lek, og studier viser at dette kan de holde på med lenge og gjerne opptil seks-sju stykker i gangen, gutter som jenter.

Søvn:

De fleste barna sover ute i vogn. Foreldre har selv med utstyret de ønsker til soving. Vognene kan stå inne i barnehagen om natta.

Vi vil understreke viktigheten av at barna får nok søvn. Generelt bør barna på dagtid sove til de selv våkner- da er de utsovet.

Mange barn trenger mer søvn de dagene de er i barnehagen. Flere å forholde seg til og det at noe skjer hele tiden, gjør barna mer slitne.

Forsking viser at uthvilte barn lærer bedre enn barn som er i mangel på søvn.

Det er lett å tenke at hvis barnet om kvelden ikke sovner når det pleier lenger, så hjelper det å kutte i sovetiden i barnehagen. Men vi ser at behovet for søvn på dagtid er der, så da må de heller legge seg en halv time seinere en periode. Resultatet vil bli mer opplagte barn både på dagtid og om ettermiddagen/kvelden. Spør oss gjerne, vi oppfordrer til dialog rundt dette tema.

Hvorfor er det viktig at jeg får nok søvn?

Visste du at om jeg **ikke** får hvilt og sovet nok...

...kan jeg utvikle aggresjoner og instabile emosjoner

...er det liten kapasitet igjen for meg til å lære og utvikle meg

...kan jeg utvikle soveforstyrrelser

... kan språkutviklingen min hemmes

3-4 ÅRS ALDEREN:

Barn i denne alderen er nysgjerrige og vitebegjærlige. De vil gjerne finne ut hvordan ting henger sammen og hvorfor- og hvordan spørsmålene dominerer. Når barnet har fått en forklaring, kan neste spørsmål komme i samme øyeblikk.

Barna prater og prater, lære utenat rim og regler, sier hele tiden hva det gjør og hva det vil. Barna har en livlig fantasi. De omskaper, dramatiserer og forvandler virkeligheten. Alt er mulig i deres verden! Fantasi og virkelighet går over i hverandre. Alle ting er levende, har følelser og kan snakkes til. Alt dette foregår gjennom leken som preger hverdagen.

De tilpasser seg det sosiale liv gjennom enkle ``late som om``- leker og etter hvert blir det til avansert rollelek. Leken er deres form for arbeid. Den kommer ofte i sammenheng med opplevelser eller observasjoner de har gjort i forkant. Det kan være ting de har sett på barnetv, ting de ser andre barn leker, eller ting de har opplevd selv f.eks å hugge ved. Den gir verdifull kunnskap om verden. Barna lærer om samarbeid og maktforhold. Noen tar ledelsen og velger seg roller, andre nøyter seg med å få roller tildelt. Dette kan videreføres til vårt arbeid med livsmestring og helse.

I 3-4 års alderen blir barn lett skremt. En spøkefull bemerkning som «nå kommer trollet og tar deg...» kan føre til frykt. Gjennom leken bearbeider barna frykten sin.

Det er viktig å få barna til å fortelle hva de er redde for og at trygge voksne er med på å forklare og vise omsorg når utrygghet inntreffer. Barna må få lov til å vise og uttrykke følelser i daglige situasjoner og vi voksne må være der. Både i fine øyeblikk og i vanskelige øyeblikk. Det å få alenetid i små og store grupper kan gi barna en annen type hverdag. De blir sett på en annen måte, vi får til samtaler på en annen måte og ikke minst barna leker på en annen måte når de får god tid, godt med plass og en slags ro.

Vi øver på «enkle» grep som å «takke», «kan jeg få», «kan du hjelpe meg?»

Vi ønsker at barna skal bry seg om hverandre, vente på tur, glede seg sammen med hverandre og svare når noen sier navnet ditt.

Det å bli møtt med et smil og hei i garderoben når du kommer om morgenen kan gjøre en stor forskjell!

Gjennom kravene og forventningene fra de voksne lærer barna gradvis at noe er tillatt og noe er forbudt. Det er frykt for straff eller ønske om belønning som styrer handlingene.

Dette går inn under temaet vårt om krenkelser mellom barn og ovenfor barn. Vi som voksne må tenke på motivet til barnet ut ifra handlingen. Barn slår ikke barn bare for å være slem, de slår for å oppnå sosial status, en selvstimuli eller en form for belønning. Vi må hjelpe de barna som gjør «ablegøyer» som å bli sett og ønsker positiv bekreftelse fra andre barn og som i tillegg kan såre andre.

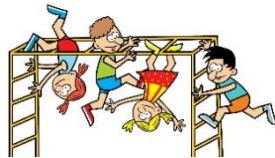
De er også i denne fasen opptatt av å etterligne større barn og voksne, de vil gjerne gjøre ting selv og være stor. Midt i all aktiviteten og utfoldelse møter barnet grenser og hindringer, dels på grunn av egen utilstrekkelighet, dels på grunn av forbud og påbud fra andre. Nederlag kan føre til skamfølelse og av å ha gått for langt. Det kan igjen lamme initiativet. Hvis barnet får utfolde seg innenfor rimelige grenser, opplever det at det mestrer tilværelsen, lærer ny ting og får utfolde seg på nye områder. De voksne må derfor rettlede barnets initiativ på en god måte og være til stede i hverdagen.

Vi må huske at mange barn opplever å bytte avdeling rundt denne tiden. De møter kanskje mange nye barn og voksne. Det er da kjempeviktig at barn skal møtes med trygghet og trøst hvis ting er vanskelig. De må få ut følelsene sine og bli møtt med anerkjennelse. De skal få

bekreftelse på at de er gode nok og de skal få et fang og en klem når de trenger det.

Barna i denne alderen har god kontroll over kroppen. Bevegelsene er mer automatiserte enn tidligere. De kan derfor nå gjøre flere ting samtidig som sykle samtidig som de snakker med et barn som sitter på. Tempoet er ofte høyt, og til tider kan de nok overvurdere egne ferdigheter. Ball-leker, hoppetau, sykling og klatring er populært. Derfor blir det en del knall og fall i disse åra. Hånd-øye motorikk er blitt sterkere så nå kommer kreativiteten mere frem gjennom bygging, tegning, klipping og maling.

FØRSKOLEGRUPPA 2022 – 2023

Førskolegruppa er de eldste ungene i barnehagen. Disse er i år samlet på Oransje. Dagene kommer til å tilbringes mye ute på tur.

Fokus i førskolegruppa er at barna skal kunne være selvstendige og ta vare på seg selv, i tillegg til skoleforberedende aktiviteter. Leik vil det også være stort fokus på, både frileik og læring gjennom leik. Leiken er helt grunnleggende i barns utvikling. Forskning viser at barn leiker bedre i naturen enn i andre leikemiljøer.

Målet er at ungene i denne gruppa skal få de beste forutsetninger for å mestre og oppleve overgang til skole på en positiv måte.

«Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen» (Rammeplan for barnehagen 2017:33).

Vi ønsker at ungene i førskolegruppa skal glede seg til å begynne på skolen. De skal ha gode følelser knyttet til dette samtidig som de må vite realiteten at de ikke kan disponere sin egen tid. De må bevisstgjøres forskjellen på skolen og SFO. Vi skal øve oss på at alle har behov for ulike ting, toleranse for at vi er forskjellige, turtaking, livsmestring og danning. Det er viktig at vi i barnehagen holder på leiken og lar ungene møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Ungene kan forvente at de skal lære å lese og skrive når de begynner på skolen.

Vi ønsker å sende sosiale og selvstendige unger videre. Her trenger de ulik grad av veiledning og forskjellige verktøy med på veien. Vi skal samarbeide, bygge hverandre opp og hjelpe hverandre.

Vi har et tett samarbeid med skolen allerede høsten før de begynner på skolen. Det er også opplegg som går på tvers av førskolegruppene i hele kommunen som bl.a besøk på brannstasjonen og besøk i hverandres barnehager.

Unger trenger forståelse for hverdagslige begreper. Språklig bevissthet er et samlebegrep for å kunne reflektere over språket. Ved hjelp av rim, regler, eventyr, bøker og annet materiell ønsker vi å modne ungenes språk og samtidig vekke nysgjerrigheten og interessen for skriftspråket. Antall, rom og form er noe vi kommer til å jobbe mye med i denne gruppa. Et viktig område her er forståelse av mengde koblet opp mot tall. Vi bruker kroppene og sansene for å utvikle forståelse av rom og form.

Førskolegruppa skal gjennom «Mitt valg». Dette kan det leses mer på side 16 i Virksomhetsplanen.

I løpet av året vil det jobbes med å holde orden i egne saker, som f.eks. å henge klærne sine på plass, tørke seg selv på do, kle av og på seg selv, ta imot beskjeder o.l.

Vi ønsker å gi barna en god og trygg overgang til skolen.

Krødsherad er en trafiksikker kommune. Det innebærer et samarbeid mellom fylkeskommunene og Trygg Trafikk. Ved å være en trafiksikker barnehage settes trafiksikkerhet og trafikkopplæring i system. Barnehagen har ansvar for barnas sikkerhet, også når det gjelder trafikk.

Kriteriene for å bli en trafiksikker barnehage:

Trafiksikkerhet i barnehagen:

- Barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.
- Barnehagen stiller krav til busselskap og drosjer om belter og trafiksikker atferd ved kjøp av transporttjenester.
  - Barnehagens ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer.
  - Barnehagen har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller kollektivtransport.

Trafikkopplæring i barnehagen, noen konkrete trafikk aktiviteter:

- Barna lærer trafikkregler for fotgjengere.
- Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken.
- Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og reflekser
- Kryssing av vei
- Trygt eller farlig

Samarbeid mellom barnehage og hjem:

Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Disse gjennomgås årlig med de ansatte og er tema for foreldrene på foreldremøtet på høsten. Vi har sammen kommet fram til følgende rutiner:

- Kjør forsiktig og kjør sikret. Det er økt trafikk på parkeringsplassen pga skolehenting og Kryllingsparken.
- Slå av motoren ved levering og henting.
- Bruk fortau istedenfor å gå midt i veibanen.
- Ikke parker i rundkjøringen. Det er kun til av- og påstigning.
- Sjekk at porten er lukket. Ikke la barna åpne porten selv eller la de klatre på gjerdet.
- Rygg inn når det er mulig.

FAGOMRÅDENE I RAMMEPLANEN:

Barnehagens syv fagområder står beskrevet i Rammeplanen er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Fagområdene blir tilpasset det enkelte barn og gruppens interesser, alder, modning og lokalsamfunnet. Progresjon blir tydeliggjort gjennom avdelingenes periodeplaner. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Kap. VIII i Barnehageloven: Psykososialt barnehagemiljø.

Nye regler for å sikre barn et godt barnehagemiljø.

§ 41: Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Det lovfestes at barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, sikkerheten, trivselen, leken og læringen til barna.

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

§42: Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Plikt til å følge med, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. Hvis et barn ikke har det bra, skal det utarbeides en skriftlig plan med tiltak for å sikre at barnet får en trygg barnehagehverdag.

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

§43: Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Verneombud:

Siv Solheim

Samarbeidsutvalget (SU):

Et samarbeidsorgan som skal sikre samarbeid med barnas hjem. SU skal være rådgivende og kontaktskapende.

Stian Skinnes Fossen	Eier representant	
Åse Marit Hovden (leder)	Foreldrerepresentant	Oransje avdeling
Tina Sandstrand	Foreldrerepresentant	Gul avdeling
Mariann Solli	Foreldrerepresentant	Blå avdeling
Lise E. Skinnes er vara for foreldrerepresentantene		
Trine Lise Ø. Slevigen	Personalrepresentant	Oransje
Siv Solheim	Personalrepresentant	Gul
Marit Breivik	Personalrepresentant	Blå
Susanne Grønli Engen	Vara personal	Oransje
Kirsti F. Stang	Vara personal	Gul
Anne Knutsen	Vara personal	Blå
Ingunn Svartås	Styrer og sekretær	

Tur- og festkomiteen:

Et arbeidsutvalg som skal sikre samarbeid med barnas hjem. Arrangerer sosiale arrangement som f. eks. juletreff, ski-/ akedag, sommeravslutning med mer.

Øyvind Jokerud, Anders Bjerregaard/ Gøril Ødegård og Erik Råen